

© Patrick T. Fallon/APF/Getty Images

ادامه از صفحه ۱۰

سپید: از نظر شما دلیل مخالفت‌های گروه‌های

ضد واکسن با این محصول چیست؟

واقعیت این است که چنین سؤالی در ذهن همه ما وجود دارد و بنده هم این سؤال را دارم که چرا این همه در خصوص واکسن حساسیت وجود دارد پس باید در این خصوص از مخالفان واکسن سؤال پرسید، اما اگر بخواهیم دقیق‌تر به موضوع نگاه کنیم می‌توان گفت که این ادعا ریشه اجتماعی هم دارد و حتی در کشورهای پیشرفته و صنعتی همچون آمریکا هم گروه‌های ضد واکسن را سراغ داریم؛ لذا بخشی از این مخالفت‌ها به خرافات برمی‌گردد و بخشی دیگر به دلیل القانات کمپین‌های طبیعت‌گرایی است که با هرگونه مداخله‌ای برای سلامت انسان و پیشگیری مخالف هستند. از این رو به‌طور کلی می‌توان گفت که بیشتر از آنکه ریشه این مخالفت‌ها علمی باشد شبه‌علم و توهمات است.

سپید: در روزهای گذشته شاهد بودیم که در

ایران بین واکسن‌های تولیدشده در کشورهای

مختلف با تکنولوژی‌ها گوناگون تفکیک قائل

شد، آیا می‌شود این ایراد را وارد دانست و

گفت که واکسن تولیدشده توسط یک کشور و

یا یک کمپانی برای ایرانیان خطر آفرین است؟

به نظر می‌رسد در بحث واکسن‌ها بیشتر باید به پلتفرم تولید آنها (برای مثال اینکه واکسن‌های ساخته‌شده از نوع RNA است یا DNA و یا ویروس زنده ضعیف شده است و یا ویروس کشته‌شده و غیره) توجه کرد تا شرکت سازنده. ضمن اینکه امروز کمپانی‌های بزرگ اکثر چندملیتی هستند و وابستگی زیادی به دولت‌های خود ندارند. از طرف دیگر وقتی عنوان می‌شود که یک کمپانی چندملیتی است دیگر هیچ نوع وابستگی به دولت‌ها ندارد و اصولاً برای شرکتی که

چندملیتی است «دولت» معنی خاصی پیدا نمی‌کند؛ بنابراین این موضوع منتفی خواهد بود و باید بیشتر حساسیت‌ها بر روی بستر و مکانیسم ساخت واکسن برده شود تا اینکه به موضوعات دیگر توجه کنیم.

سپید: آیا شما معتقد هستید که در استفاده از

واکسن‌های ساخته‌شده با تکنولوژی RNA

باید احتیاط بیشتری صورت گیرد؟

با توجه به اینکه رشته تخصصی بنده ویروس‌شناسی و یا واکسن نیست نمی‌توانم در این خصوص اظهار نظر دقیقی داشته باشم، اما به نظرم زمانی که واکسنی بر روی ۳۰ تا ۴۰ هزار نفر آزمایش شده و در مدت سه ماه عارضه‌ای بیش از حد انتظار بر روی این افراد مشاهده نشده است می‌توان به آن اطمینان کرد. البته یکی از اشتباهات رایج این است که گفته می‌شود در نتیجه استفاده از این واکسن‌ها مثلاً ۵ نفر فوت کرده‌اند یا چند نفر دچار عارضه خاصی شده‌اند، درحالی‌که نمی‌گویند اگر این تعداد واکسن نمی‌زدند در طول سه ماه، حتی بیش از این تعداد جان خود را به علل طبیعی و غیرمرتبط با واکسن از دست می‌دادند و یا اینکه دچار عوارض می‌شدند و حتی انتظار این بود که تعداد بیشتری از این رقم هم فوت کنند؛ لذا زمانی که مشاهده کردیم عوارض بیش از حد انتظار نیست، می‌توانیم با خیال راحت بگوییم که عوارض کوتاه‌مدت واکسن یا اصلاً وجود ندارد و یا به قدری کم است که می‌توان از آن چشم‌پوشی کرد.

بگذارید موضوع را از زاویه دیگری نگاه کنیم، ما بین خوب و بد انتخاب نمی‌کنیم بلکه گاهی بین بد و بدتر مجبور به انتخاب هستیم؛ پس اگر قرار بود موضوعی شفاف و واضح وجود داشته باشد آن وقت دیگر علم و هنر مدیریت معنایی پیدا نمی‌کرد؛ بنابراین هنر و علم مدیریت این است که در شرایط عدم قطعیت و ابهام بین

دو گزینه‌ای که هر دو ایده‌آل نیستند، گزینه بهتر را انتخاب کنیم.

استنباط بنده این است که در شرایط فعلی که واکسن‌های ساخته‌شده با فناوری RNA بالای ۹۰ درصد ایمنی ایجاد کرده‌اند و برخی رقبای این واکسن‌ها کارایی بالای ۷۰ درصد نشان نداده‌اند، باید به سراغ گزینه نخست برویم؛ لذا بنده مخالف استفاده از واکسن‌های ساخته‌شده با فناوری RNA نیستم، اما اگر سؤال شود که مطمئن هستید که عارضه‌ای نخواهد داشت پاسخ این است که این اطمینان را نداریم، اما مطمئن هستیم که از هر هزار نفری که آلوده به ویروس می‌شوند ۹ نفر از آنها فوت می‌کنند و تقریباً همه آمارها این را می‌گویند و حال در معامله بین ۹ مورد در هزار مرگی که دنیا در نتیجه آلودگی به ویروس انتظار آن را دارد و موضوع واکسن‌هایی که در ۳۰ تا ۴۰ هزار نفر تزریق شده نه‌تنها مرگ قابل‌انتسابی نداشته، بلکه حتی عارضه جدی هم در آنها ایجاد نکرده است، منطقی به بنده حکم می‌کند که به سراغ واکسن بروم.

سپید: با توجه به اشاره شما به پلتفرم‌های تولید

واکسن، آیا این ادعا که واکسن‌های تولیدشده

با ویروس ضعیف شده و یا کشته‌شده خطری

جدی و عارضه‌ای بزرگی مانند مرگ به دنبال

ندارند، درست است؟

این فرضیه قابل‌قبول نیست زیرا بسیاری از عوارضی که در واکسن‌ها دیده شده به‌جای اینکه به ماده اصلی و مؤثر واکسن مربوط شود، به ترکیبات همراه واکسن که به‌عنوان افزودنی و نگه‌دارنده در آنها استفاده شده برمی‌گردد؛ بنابراین تفاوتی نمی‌کند که ماده مؤثره واکسن‌ها شامل ویروس ضعیف‌شده یا کشته‌شده باشد و یا حتی بخشی از اسید نوکلئیک ویروس؛ پس با این وضعیت نمی‌توان گفت که واکسن‌های ساخته‌شده با ویروس کشته‌شده و یا ضعیف‌شده

هیچ عارضه و مرگی نخواهند داشت، بلکه این واکسن‌ها هم در تعداد تزریق بالا عوارض مختصری خواهند داشت.

از این رو در یک جمله باید بگویم که در خصوص واکسن بایستی به این موضوع توجه جدی شود که ما می‌خواهیم چه چیز را با چه چیز معامله کنیم و بر اساس مطالبی که عرض کردم فواید استفاده از واکسن‌ها (از هر نوعی که باشند و بتوانند بالای ۹۰ درصد و یا حتی ۷۰ درصد مصونیت ایجاد کنند)، به‌مراتب بر احتمال عوارض ناچیز (که تاکنون دیده نشده) غلبه می‌کند.

سپید: آیا در استفاده از واکسن‌ها باید بحث

هزینه-فایده را هم در نظر گرفت؟

اگر بخواهیم این جمله را کامل کنیم باید اول بحث فایده-ضرر و در وهله دوم هزینه-فایده را در نظر گرفت. امروز ما بحث هزینه را در اولویت قرار نداده‌ایم و تنها می‌گوییم که ضرر و یا خطر واکسن‌ها چیست و برای مثال می‌گوییم که ضرر آنها چند مورد آنافیلاکسی در بین چندین میلیون دوز تزریق‌شده بوده است و فایده آنها هم این بوده که از هزاران مورد مرگ بالقوه پیشگیری کرده است؛ بنابراین فایده این واکسن‌ها به قدری در برابر ضرر آنها بزرگ‌تر بوده که وارد بحث هزینه هم نشده‌ایم، اما اگر واکسن‌های متعددی با کارایی و احتمال عوارض متفاوت و نیز قیمت‌های متفاوت در دسترس ما باشند برای انتخاب باید از علمای اقتصاد بهداشت کمک بگیریم و تصمیمی اتخاذ کنیم که به همه جنبه‌های اثربخشی، عوارض و هزینه‌ها توجه شود. برای مثال باید دید که بین یک واکسن ۳۰ دلاری و یک واکسن ۵ دلاری کدام یک محافظت بیشتری و کدام یک عوارض کمتری دارند و اگر واکسن گران‌تر محافظت بیشتر (عوارض کمتری) داشت، آیا این محافظت بیشتر ارزش این را دارد که ما منابع بیشتری را برای آن صرف کنیم؟ ■